Raadsvoorstel

Onderwerp	Raadsvoorstel besteding Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie (SPUK LAI) tweede-, derde- en veegronde
Zaakid	2025-059246
Auteur	Eveline van der Blom +31793468510 E.C.van.der.Blom@zoetermeer.nl
Gemeentesecretaris	Meijer, A.S.
Directeur	Eijkelberg E.C.R.H. (Eric)
Portefeuillehouder	Wethouder Velzen
Medeverantwoordelijke(n)	n.v.t.

Uiterste behandeldatum (+ reden)	22 september, in verband met uitvoeringstermijn Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie
Programma(s)	Programma 3 Leefbaarheid, duurzaam en groen
Eerdere besluitvorming	Raadsmemo Aanvraag SPUK Lokale Aanpak Isolatie, d.d. 29 september 2023; Raadsbesluit Besteding SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI), d.d. 26 februari 2024; Raadsmemo Aanvraag tweede ronde SPUK Lokale Aanpak Isolatie d.d. 3 juli 2024; Raadsmemo Aanvraag derde ronde en veegtranche SPUK Lokale Aanpak Isolatie (LAI), d.d. 7 april 2025.
Samenvatting	Gemeenten kunnen aanspraak maken op de Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie (SPUK LAI). Deze SPUK is bedoeld om eigenaar-bewoners, die moeite hebben met het verduurzamen van hun woning, te ondersteunen met extra financiële middelen. Er loopt inmiddels een ondersteuningsproject vanuit het budget voor de eerste ronde. De middelen voor de tweede ronde zijn in oktober 2024 toegekend (€ 2.236.555,-). Voor de derde ronde (€ 1.232.710,- beschikbaar voor Zoetermeer) én de veegronde (maximaal € 341.890,-) hebben wij in april 2025 de middelen aangevraagd. Er is een bestedingsvoorstel uitgewerkt met een breed maatregelenpakket: • Een tegemoetkoming voor (eigenaar-bewoners van) Vereniging van Eigenaars; • Een tegemoetkoming voor doe-het-zelvers (DHZ) of inwoners die een maatregel laten uitvoeren door een isolatiebedrijf; • Een ontzorgingsaanbod voor inwoners die moeite hebben om isolatiemaatregelen zelf te organiseren; Een deel van het budget is gereserveerd voor onvoorziene (proces- en uitvoerings)kosten. De raad wordt voorgesteld het bestedingsvoorstel vast te stellen, onder voorbehoud van toekenning van de nog lopende aanvragen (totaal beschikbare budget (maximaal € 3.811.155,-). De toekenning is een formaliteit (vraagt geen inhoudelijke beoordeling). Door het bestedingsvoorstel al vast te stellen kan de uitvoering kort na de officiële toekenning van de middelen van start.
Bijlagen	1. Beschikking RVO tweede ronde; 2. Beschikking RVO ambtshalve uitkering tweede ronde; 3. Ontvangstbevestiging RVO aanvraag derde- en veegronde; 4. Begrotingswijziging.

Raadsbesluit

Raadsvoorstel besteding Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie (SPUK LAI) tweede-, derde- en veegronde

De raad van de gemeente Zoetermeer;
Gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 1 juli 2025

Besluit

1. Een budget van in totaal maximaal € 3.811.155,- voor 2025-2028 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het bestedingsvoorstel Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie, bestaande uit de volgende maatregelen:
   a. Een tegemoetkoming voor (eigenaar-bewoners van) Vereniging van Eigenaars;
   b. Een tegemoetkoming in materiaalkosten voor eigenaar-bewoners die zelf hun woning willen isoleren (doe-het-zelvers);
   c. Een tegemoetkoming voor eigenaar-bewoners die een isolatiemaatregel laten uitvoeren door een zelfgekozen isolatiebedrijf;
   d. Een ontzorgingsaanbod voor eigenaar-bewoners die begeleiding wensen bij het kiezen en laten uitvoeren van isolatiemaatregelen, inclusief een tegemoetkoming;
   e. Een reservering voor onvoorziene (proces- en uitvoerings)kosten.
2. De kosten uit besluitpunt 1 te dekken uit ‘Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie’ voor 2025-2028, die is opgebouwd uit:
   a. een bedrag van € 2.236.555,- van de toegekende rijksmiddelen van de tweede ronde;
   b. een bedrag van € 1.232.710,- van de gereserveerde middelen van de derde ronde, onder voorbehoud van de definitieve toekenning;
   c. een bedrag van maximaal € 341.890,- van de gereserveerde middelen van de veegronde, onder voorbehoud van de definitieve toekenning.
3. De uit dit voorstel voortvloeiende begrotingswijziging vast te stellen.

Over dit besluit geen referendum mogelijk te maken, omdat het een begrotingswijziging betreft. Dit besluit treedt in werking de dag na de bekendmaking daarvan.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad op 13 oktober 2025

de griffier, de voorzitter,

drs. R. Blokland MCM drs. M.J. Bezuijen

Toelichting

Probleemstelling en kader

Inleiding

Eén van de beoogde resultaten uit het Programma Energietransitie Zoetermeer is om: *'middelen uit nationale regelingen optimaal te benutten voor investeringsbijdragen aan lokale huiseigenaren, vooral voor degenen die dit het meest nodig hebben'.* We benutten daarom de middelen uit het Nationaal Isolatieprogramma (NIP). Deze middelen vertalen zich in diverse regelingen, onder andere in de *'Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie'* (SPUK LAI). Deze SPUK is erop gericht om eigenaar-bewoners (ook binnen een Vereniging van Eigenaars (VvE)) te helpen die moeite hebben met het verduurzamen van hun woning. Dit gebeurt via ondersteuning en extra financiële middelen, naast al bestaande subsidies die voor woningeigenaren beschikbaar zijn. De gemeente heeft zelf de vrijheid om te bepalen welke aanpak wordt opgezet.

Het voorliggende bestedingsvoorstel vormt een voortzetting en uitbreiding van het in 2024 vastgestelde bestedingsvoorstel. In het eerdere bestedingsvoorstel kwamen grotendeels dezelfde maatregelen aan bod. In het voorliggende voorstel worden de middelen uit de latere SPUK-rondes toegevoegd, evenals een nieuwe maatregel die eigenaar-bewoners de mogelijkheid biedt om zelf een isolatiebedrijf te kiezen. Zij ontvangen een subsidie als korting op de factuur. De toevoeging van deze maatregel is gebaseerd op ervaringen en inzichten van de eerste ronde.

De maatregelen uit het eerdere bestedingsvoorstel, evenals de maatregelen uit het voorliggende bestedingsvoorstel stimuleren en ondersteunen eigenaar-bewoners bij het nemen van isolatiemaatregelen. Dit vindt plaats door middel van een (investerings)bijdrage in de kosten van isolatiemaatregelen. In combinatie met eventueel een landelijke subsidie, is de investering die een eigenaar-bewoner dan zelf nog moet doen (bij sommige maatregelen) minimaal. Daarnaast krijgen de huishoudens, die de verduurzaming onvoldoende zelf kunnen organiseren, extra ondersteuning om de uitvoering van isolatiemaatregelen mogelijk te maken.

In het voorliggende bestedingsvoorstel staan de volgende uitgangspunten centraal:

a. *Een brede focus van maatregelen:* de SPUK richt zich op verschillende type woningen (grondgebonden en gestapelde). In het bestedingsvoorstel houden we rekening met dit onderscheid. Voor VvE's, waar meer maatwerk nodig is, is daarom een aparte maatregel opgenomen.
b. *Meerjarige en wendbare aanpak:* de SPUK loopt tot en met 2028. Het bestedingsvoorstel bevat daarom robuuste, meerjarige maatregelen die adaptief en uitbreidbaar zijn. Zo kunnen we flexibel inspelen op veranderende omstandigheden gedurende de gehele looptijd;
c. *Prioritering doelgroep:* We moeten minimaal 2.300 woningen ondersteunen, terwijl het aantal woningen dat aan de criteria van de SPUK voldoet groter is. We geven daarom in de uitvoering prioriteit aan buurten met relatief veel energiearmoede, zoals Palenstein, Dorp, Driemanspolder, Meerzicht en Buytenwegh.

Gemeenten kunnen de SPUK-middelen in verschillende rondes (2023, 2024 en 2025) aanvragen. Elke gemeente kan per ronde budget voor een maximaal aantal te verduurzamen woningen aanvragen. Het bedrag dat per gemeente en per ronde wordt uitgekeerd, is naar rato van het aantal aangevraagde woningen in die ronde. Hoeveel woningen een gemeente per ronde maximaal kan aanvragen, heeft het Rijk gebaseerd op gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het gaat dan om het aantal slecht geïsoleerde koopwoningen in combinatie met inkomens met een risico op energiearmoede (2.300 woningen voor Zoetermeer). In 2023 en 2024 hebben we met succes een aanvraag ingediend voor de eerste- en tweede ronde. Voor de derde- én de veegronde zijn in april 2025 aanvragen ingediend. Toekenning door het Rijk volgt nog. De middelen uit de derde ronde zijn per gemeente gereserveerd. In de 'veegronde' (her)verdeelt het Rijk niet aangevraagde én extra middelen. Met beide aanvragen is in dit bestedingsvoorstel reeds rekening gehouden.

Ronde	Maximaal uit te keren bedrag	Waarvan specifiek geoormerkt voor Doe-het-zelf (DHZ)[1]	Aantal woningen	Bestedingsperiode
2 (2024)	€ 2.236.555,-	€ 80.940,-	843	2024-2028
3 (2025)	€ 1.232.710,-	€ 76.271,-	638	2025-2028
Veeg (2025)	€ 341.890,-	n.v.t.	191	2025-2028
Totaal	**€ 3.811.155,-**	**€ 157.211,-**	**1.672**	

Tabel 1. Totaaloverzicht verschillende rondes SPUK LAI.

Bij besteding van de SPUK-middelen, moeten we de volgende (belangrijkste) voorwaarden toepassen:

a. Deelname is alleen voor eigenaar-bewoners (ook binnen een VvE);
b. Deelname is alleen voor woningen met een energielabelklasse D, E, F, G of een met die labelklassen vergelijkbare energetische staat. Dat is een woning waarin ten minste twee bestaande bouwdelen niet of slecht geïsoleerd zijn;
c. De uitvoering moet leiden tot minimaal één isolatiemaatregel bij het aantal woningen waarvoor de uitkering is verstrekt;
d. Minimaal 80% van de woningen die de gemeente isoleert, heeft een WOZ-waarde lager dan € 477.000,- (de Nationale Hypotheek Garantie (NHG) grens voor de situatie waarbij je ook energiebesparende maatregelen treft);
e. De middelen moet uiterlijk op 31 december 2028 volledig zijn besteed.

Beoogd effect

Met dit bestedingsvoorstel worden eigenaar-bewoners van slecht geïsoleerde woningen (met energielabelklasse D, E, F, G of een met die labelklassen vergelijkbare energetische staat) gestimuleerd en ondersteund bij het nemen van isolatiemaatregelen. Huishoudens die de verduurzaming onvoldoende zelf kunnen organiseren, krijgen extra ondersteuning om de uitvoering van isolatiemaatregelen mogelijk te maken.

Voorstel/keuzemogelijkheden/risico's

1. Een budget van in totaal maximaal € 3.811.155,- voor 2025-2028 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van het bestedingsvoorstel Specifieke uitkering Lokale Aanpak Isolatie, bestaande uit de volgende maatregelen:
   a. Een tegemoetkoming voor (eigenaar-bewoners van) Vereniging van Eigenaars;
   b. Een tegemoetkoming in materiaalkosten voor eigenaar-bewoners die zelf hun woning willen isoleren (doe-het-zelvers);
   c. Een tegemoetkoming voor eigenaar-bewoners die een isolatiemaatregel laten uitvoeren door een zelfgekozen isolatiebedrijf;
   d. Een ontzorgingsaanbod voor eigenaar-bewoners die begeleiding wensen bij het kiezen en laten uitvoeren van isolatiemaatregelen, inclusief een tegemoetkoming;
   e. Een reservering voor onvoorziene (proces- en uitvoerings)kosten.
2. De kosten uit besluitpunt 1 te dekken uit 'Specifieke Uitkering Lokale Aanpak Isolatie' voor 2025-2028, die is opgebouwd uit:
   a. een bedrag van € 2.236.555,- van de toegekende rijksmiddelen van de tweede ronde;
   b. een bedrag van € 1.232.710,- van de gereserveerde middelen van de derde ronde, onder voorbehoud van de definitieve toekenning;
   c. een bedrag van maximaal € 341.890,- van de gereserveerde middelen van de veegronde, onder voorbehoud van de definitieve toekenning.
3. De uit dit voorstel voortvloeiende begrotingswijziging vast te stellen.

[1] *Bij de eerste ronde van de SPUK was het al mogelijk om Doe-het-zelvers te ondersteunen. Om dit beter mogelijk te maken, zijn er in de tweede en derde ronde geoormerkte middelen voor DHZ. DHZ-isolatie heeft een positief effect op de druk op de arbeidscapaciteit in de sector.*

Argumenten

1.1 Het bestedingsvoorstel is in overeenstemming met de beschikking, het coalitieakkoord en het Programmaplan Energietransitie Zoetermeer

In dit bestedingsvoorstel zijn maatregelen opgenomen die kansrijk zijn, passen binnen de door het Rijk gestelde voorwaarden en invulling geven aan de ambities uit het coalitieakkoord en het Programmaplan Energietransitie Zoetermeer.

1.2. Het bestedingsvoorstel bevordert gelijke deelname aan de energietransitie

Met het bestedingsvoorstel geven we de inwoners een (extra) financiële steun in de rug bij het nemen van isolatiemaatregelen. In combinatie met eventueel een landelijke subsidie, is de investering die een eigenaar-bewoner dan zelf nog moet doen (bij sommige maatregelen) minimaal. Dit draagt bij aan het tegengaan van verschillen in de wijk, die kunnen ontstaan als particuliere woningeigenaren niet mee kunnen doen met de energietransitie.

1.3 Het bestedingsvoorstel heeft een optimale verdeling van budget en maatregelen

Het bestedingsvoorstel voorziet in maatregelen die alle doelgroepen van eigenaar-bewoners ondersteunen (zowel grondgebonden als gestapelde woningen). Daarnaast is er per maatregel een realistisch aantal woningen en budget opgenomen. We zijn voornemens om de middelen op basis van deze verdeling te besteden, maar door te werken met ramingen per maatregel behouden we flexibiliteit om middelen te verschuiven waar nodig. Zo kunnen we inspelen op de vraag en bijsturen als een maatregel minder goed loopt.

1.4 Het bestedingsvoorstel zorgt voor continuïteit in de uitvoering

Het bestedingsvoorstel bouwt voort op het eerdere voorstel (2024). Door voort te bouwen op de reeds geïnitieerde maatregelen en ervaringen voorkomen we onderbrekingen in de uitvoering en zorgen we voor een naadloze overgang. Continuïteit in de uitvoering is essentieel om de inwoners consistent te ondersteunen. Daarmee geven we invulling aan het principe van een betrouwbare overheid die voorspelbaar en consistent handelt.

2.1 De middelen uit de derde- en veegronde zijn gereserveerd, maar nog niet formeel door het Rijk toegekend

Voor de derde- en veegronde geldt dat het bedrag is aangevraagd en is gereserveerd voor de gemeente. Voor de veegronde geldt dat het bedrag afhankelijk is van het bij het ministerie aanwezige budget voor onder andere indexering en het eventueel overblijvende budget van andere rondes.

2.2 Alle gemaakte kosten kunnen uit deze uitkering worden betaald

Het zijn extra middelen die niet op andere wijze op de (bestaande) begroting drukken. Het (extra) budget wordt taakstellend ingezet.

Kanttekeningen

1.1 Indien één of meerdere maatregelen uit het bestedingsvoorstel worden gewijzigd of geschrapt, moeten we het voorstel opnieuw doorrekenen

Het bestedingsvoorstel is een samenhangend geheel. Er is een wisselwerking tussen de verschillende maatregelen, het totaal aantal woningen dat vanuit de regeling gerealiseerd dient te worden en het totale beschikbaar gestelde (maximum)bedrag. Het voorstel voldoet daarmee aan de voorwaarden van de SPUK en heeft het meest optimale resultaat.

1.2 De bedragen in het bestedingsvoorstel zijn een raming

Het bestedingsvoorstel is gebaseerd op de omvang van de doelgroep van de SPUK, kengetallen met betrekking tot materiaal- en arbeidskosten en eerdere ervaringen met de uitvoering. In de praktijk kunnen de kosten en/of de aantallen (het animo) per maatregel afwijken van de oorspronkelijke inschattingen. Daarom is het van belang om tijdens de uitvoering eventuele onderschrijdingen en potentiële overschrijdingen binnen de deelplafonds te herverdelen.

1.3 De doelgroep is lastig te bereiken

De middelen zijn bedoeld voor eigenaar-bewoners die moeite hebben met het verduurzamen van hun woning. Deze doelgroep maakt echter niet snel gebruik van beschikbare ondersteuningsmaatregelen. Het enthousiasmeren en activeren van deze bewoners vergt tijd en capaciteit. We leren voortdurend van onze ervaringen met de uitvoering van het eerdere bestedingsvoorstel en monitoren dit proces doorlopend om de effectiviteit in het bereiken van de doelgroep te verbeteren.

1.4 Er is kans dat misbruik wordt gemaakt van de investeringsbijdragen
Bij alle vormen van financiële ondersteuning is het risico op fraude aanwezig. Bijvoorbeeld wanneer bonnetjes, vouchers of isolatiemateriaal worden doorverkocht. Er wordt daarom in de uitvoering aandacht besteed aan het voorkomen van misbruik of oneigenlijk gebruik, door bijvoorbeeld steekproefsgewijs controles uit te voeren.

Financiën

De kosten voor het bestedingsvoorstel (periode 2025-2028) zijn gemaximeerd tot een taakstellend budget van *maximaal* € 3.811.155,-:

- Tweede ronde SPUK LAI: € 2.236.555,-
- Derde ronde SPUK LAI: € 1.232.710,-
- Veegronde SPUK LAI: € 341.890,-

Totaal (*maximaal*): € 3.811.155,-

Als het bedrag van de SPUK voor de derde- en de veegronde wordt aangepast, dan wordt het bestedingsvoorstel ook taakstellend naar boven of beneden aangepast (zie toelichting argument 2.5 en 3.5).

De keuze is om het budget als volgt aan te wenden:

Maatregelen vanuit SPUK 2e, 3e en veegronde	Aantal woningen	Totaalbedrag	Procentueel
a. Een tegemoetkoming voor (eigenaar-bewoners van) Vereniging van Eigenaars	600	€ 876.000,-	23%
b. Een tegemoetkoming voor doe-het-zelvers	353	€ 565.211,-*	15%
c. Een isolatie-ontzorgingsaanbod	295	€ 1.032.500,-	27%
d. Een tegemoetkoming voor een zelfgekozen isolatiebedrijf	425	€ 1.317.500,-	35%
e. Onvoorziene (proces- en uitvoerings)kosten	-	€ 19.944,-	1%
Totaal	*1.673 (1 extra woning)*	**€ 3.811.155,-**	**100%**

Tabel 2. Totaaloverzicht maatregelen bestedingsvoorstel tweede-, derde- en veegronde SPUK LAI.
**Waarvan € 157.211,- geoormerkt voor DHZ vanuit het Rijk, zie ook voetnoot 1 en tabel 1.*

We zijn voornemens om de middelen op basis van bovenstaande indicatieve verdeling te besteden. Door te werken met ramingen per maatregel behouden we flexibiliteit om middelen te verschuiven waar nodig. Zo kunnen we inspelen op de vraag en bijsturen als een maatregel minder goed loopt. De totale besteding blijft binnen het beschikbare SPUK-budget en wordt continu gemonitord en aangepast op basis van resultaten en geleerde lessen. De verdeling van middelen en woningen per maatregel is gebaseerd op de omvang van de doelgroep en de bijbehorende verdeling van het type woningen (grondgebonden of gestapeld), kengetallen van Milieu Centraal over de kosten van isolatiemaatregelen en onze ervaringen uit de eerste ronde, aangevuld met inzichten van andere gemeenten en partijen.

De SPUK moet uiterlijk op 31 december 2028 volledig zijn besteed. Er is een inschatting gemaakt van de planning van de gelden in de komende jaren. Dit is van belang voor het opstellen van de begrotingswijziging. Bij de verdeling is rekening gehouden met verschillende factoren, waaronder de kosten voor de voorbereiding en opstart, kosten voor uitvoering, en het moment van uitbetaling van de investeringsbijdragen. De verdeling van de uitgaven over de jaren is als volgt:

- 2025: € 190.558,-
- 2026: € 1.333.904,-
- 2027: € 1.715.020,-
- 2028: € 571.673,-

Totaal (*maximaal*) € 3.811.155,-

Er is rekening gehouden met de specifieke btw-voorschriften. Waar de btw niet gecompenseerd kan worden (via het btw-compensatiefonds), zijn de btw-kosten onderdeel van het bestedingsvoorstel. De kosten van het gemeentelijk personeel wordt voornamelijk bekostigd uit de CDOKE-middelen (capaciteit decentrale overheid voor klimaat- en energiebeleid).

Het betreft hier een rijksubsidieregeling waarover via de SiSa-systematiek (single information single audit) verantwoording moet worden afgelegd en waarover via een door het Rijk opgelegd controleprotocol moet worden uitgevoerd. Naast de sisa-verantwoording wordt er bij deze regeling ook gebruik gemaakt van een monitoringsformulier dat tweemaal per kalenderjaar door de gemeente dient te worden ingevuld.

Informatiebeveiliging, privacy en informatiebeheer (IPI)
Niet van toepassing.

Controleprotocol
Niet van toepassing.

Participatie en Communicatie
De doelgroep die in aanmerking komt voor ondersteuning is vastgesteld op basis van de voorwaarden van de SPUK. Het gaat om eigenaar-bewoners van slecht geïsoleerde woningen met energielabelklasse D, E, F, G of een met die labelklassen vergelijkbare energetische staat. Aangezien deze doelgroep niet uniform is, zijn in het voorstel verschillende soorten maatregelen opgenomen die specifiek zijn afgestemd op de verschillende (sub)doelgroepen (grondgebonden en gestapelde bouw). De precieze vorm van communicatie vergt nog verdere uitwerking. We zijn echter voornemens om de doelgroepen actief te benaderen, bijvoorbeeld door middel van een persoonlijke brief.

Duurzaamheid
Dit raadsvoorstel is er op gericht eigenaar-bewoners die moeite hebben met het verduurzamen van hun woning te helpen via ondersteuning en extra financiële middelen naast al bestaande subsidies die voor alle woningeigenaren beschikbaar zijn.

Toegankelijkheid en bruikbaarheid voor gehandicapten
Niet van toepassing.

Rapportage en evaluatie
In de jaarlijkse voortgangsrapportage over het vastgestelde Programma Energietransitie Zoetermeer wordt ingegaan op de voortgang van het bestedingsvoorstel.

Planning
Na het raadsbesluit wordt het bestedingsvoorstel verder uitgewerkt en wordt gestart met de uitvoering. Eigenaar-bewoners kunnen tot uiterlijk 31 december 2028 gebruik maken van deze maatregelen (of zoveel eerder indien het maximum van het totaalbedrag van de SPUK LAI is bereikt).